

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampilj) kmeti vsakej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — hr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Potlačeni.

Tras je hnaše z bojišče
Strach z hrdl jih vyraže skřeky.
(Kraljedvorski rokopis.)

Na Českem so jako važne volitve za državni zbor končane. Iz teh volitev se imajo „mladi“ in „stari“, „tuji“ in „domači“ veliko učiti, zato o njih ne moremo dovolj obširno govoriti in razpravljati.

Mladočehi so se na vsak način hoteli ločiti od Staročehov in napraviti razkol. Napravili so ga srečno, in ga zapečatili z zlopovestno deklaracijo, v kateri je 29—1 poslanec demonstrativno odložilo svoje mandate. Vzrok razkola je poleg častilakomnosti, poleg lakomnosti do prvaštva iskati v nestrpnem liberalizmu. Mladočehi so modrovali tako:

„Mi Čehove, potomci slavnih mož: Husa, Žižke itd., ki so za davnih časov boj pogumno bojevali zoper sredovečno temo, zoper rimske mračnjake z ostrim peresom in z zamašnim mečem; — mi potomci tako slavnih liberalov — mi naj bi zdaj, ko se vsa Evropa vzdiguje zoper vatikanskega tirana in otresa verige sredovečne duševne sužnosti in temote — mi naj bi tudi nadalje z nemškimi pravnarji, ki so slepi privrženci Rima in temote, skupaj napadali liberalne ustavoverce in se poganjali za to, da se dá pravica ne le narodom, ampak tudi cerkvi! Rajše prenehamo od prava českega kraljestva, nego da se poganjamo tudi za svoje „pomagače“, za njih cerkvene pravice — — —“

Zatorej so jeli strupeno pisati zoper pravnarje; kateri Čeh je s temi vlekel, ni jim bil

več Čeh. Grdili in z „izdajalcem“ so pitali osivelega Palackega in njegovega zeta Riegera, rekši, da se bratita z neprijatelji českimi, z nemškimi pravnarji. Katoliško česko ljudstvo imenovali so svoje neprijatelje. S tem lažnjivim, obrekovalnim, hinavskim početjem so nameravali česki narod na mah vpreči v voz liberalizma; vsakemu Čehu so hoteli vdihniti duha Husa in Žižke; vsakega Čeha so hoteli spremeniti v pariškega ali kartagenskega petroleja, ki naj z desno verstvo spodkopava tla, z levo mu pa streho užiga, da se tako rimljanstvo kakor dim razgubi pred svetlim solncem omike 19. stoletja. Proč tedaj s pravno stranko! Proč s klerikalnimi Staročehi! Česki lev naj rjuje rjojenje liberalizma, da odmevajo pečine in strmine českih gor!

Razkol je bil „mladim“ neobhodna potreba, tirjatev 19. stoletja. Razkol in cepljenje v stranke imenujejo v svoji pripaljeni pameti celo dobro znamenje. Poslušajte lastne besede „Narodnih Listov“: „Tvojeni se stran jest dobrou znamkou ustrojneho rozvinovani se našeho veřejneho života, důkazem rostovci osvěty a bystřejšího přemyslení samostatneho a rostouci horlivosti lidu k věcem obecného dobra se tykajícím.“

Vse moči so možje „mladih src“ združili, da bi česki narod odvrnili od nemških pravnarjev, od Palackega in Riegera, in ga vvrstili v vrsto tistih, ki se poganjajo za omiko, svobodo in napredek.

Ali česki narod je drugih misli. Ta je prepričan, da je razkol za-nj poguben, to prepričanje je zajemal iz okrvavljenih listov tužne česke zgodovine, ko so bili Čehi na tla vrženi

vsled razdvoja med Svetopolkovimi sinovi in vsled razdvoja med Husiti; ta je prepričan, da je liberalizem oče skaženosti in moraličnega propada in za-nj še bolj poguben, kakor za velike narode: jel je toraj očetom razkola s povdarkom kazati nauke Svetopolkove, da bi bil razkol zadušen v začetku. Po mestih in po kmetih se je zoper kazimire zbudila nejevolja, ki si je dušek delala v glasnih nezaupnicah. Hu! rojen je razkol, ki grozi s kostmi in kožo pogoltniti svoje lastne očete.

Še živali čutijo in slutijo svojo bližnjo smrt, ni se tedaj čuditi, če so mladočehi, kakor Darwinovi učenci, spopolnjene opice, tudi čutili bližnjo svojo politično smrt. Mladočeski lev je jel stiskati rep, spreminjal se je po Darwinovi teoriji toliko časa, da je postal ostudni krokodil, ki je žalostno — hinavske solze pretakal nad razkolom, ki je po njih mislih vzročen — poslušaj, svet! — od Riegera. Žalostne jeremijade so se glasile v „Narodnih Listih“ in drugih mladočeskkih časnikih. Razkol so metali na glavo Riegeru. Na misel mi tukaj prihaja judovski „azazel“, kozel, na katerega so Judje zložili svoje grehe in ga spustili v smrt. „Mladim“ je Rieger „azazel“, na katerega zlagajo „svoje“ napake in grehe.

Pa ker so česki listi to obrekovanje razglasili kot hinavsko sleparstvo, zavrgli so „mladi“ vzrok razkola na česke liste, ki boje mesec ljudem kažejo v vodi. Pa ker tudi ta trditev ni obstala pred prevdarnim českim narodom, vtaknili so vzrok razkola v črevlje — strmi, svet! — pravni stranki. Tu mi prihajajo na misel besede učenega Tertulijana: „Si Tiberis ascendit in moenia, si Nilus non

Podlistek.

Mladi Ladis.

(Povest iz sedanjega časa; poslovenil I. S. Gombarov.)

(Dalje.)

Bil je sejmov dan. Božja služba je ravno minula in ljudje so vreli iz cerkve ter se gnetli okoli medičarja, štacunarjev in lončarjev; nekteri so šli v oštarijo. Po vsih oštarijah je bilo živo, posebno pa pri „Potičarju“, ki je imel za danes najeto muziko. Za izobraženo ali muzikalno uho ne sicer prijetne, kmečkemu ljudstvu pa posebno priljubljene trompete in bobni so doneli po celi vasi, plesati pa še niso smeli, preden ni popoldanska služba božja minula. Okoli plesišča so bile nastavljene mize, stoli in klopi za tiste, ki so hoteli ples samo gledati ali pa se po plesu okrepčati z rujnim vinom ali hladno pivo. Dekleta so že prihajala v praznični obleki in s šopki v nedrijah; fantje pa so nosili šopke za klobuki. Breznikov Tine je bil med vsimi najzalši. Marsikterega dekleta

oko je skrivoma pozijalo po njem. Anti si je marsikaka nazočih vaških deklet želela, da bi Tine njo najpred na ples povabil, toda fant si je potegnil klobuk na levo uho, ozrl se parkrat na vse strani, potem pa se vsedel k trumi starejših vaščanov, ki so vino pili in se pomenjkovali o starih boljših časih. Par za parom se je že vrtel za njegovim hrbtom, on pa ni šel plesat. Včasih je pogledal na stran, kakor da bi koga iskal ali pričakoval. Čez eno uro pa je vstal in odšel. Šel je naravnost k Lipovčevim. Stari hlapec je ležal na klopi pred hišo, Micika pa je v hiši pospravljala in ko je Tineta zagledala, je kar začudena zaklicala: „Kaj bi pa rad, Tine?“

„Micika! pri Potičarju imajo muziko!“

„Vem!“

„Zakaj pa ne prideš tje; že eno uro te pričakujem ondi!“

„Sem ti mar kedaj obljubila priti?“

„Ne, pa vedela si, da te jaz ondi pričakujem!“

„Jaz ne grem, ne morem iti. Tine, izbij si misli na-me iz glave. Tvoje misli so zastoj! Glej, po vasi je toliko prijaznih deklet, izvoli si drugo.“

„Jaz sem že izvolil — tebe Micika, in druge nobene.“

„Tine, slabo si si izvolil. Jaz ne maram za tebe. Pojdi in pozabi na-me!“

„Ne, tega pa ne morem. Poprej moram umreti, kakor na tebe pozabim.“

Micika ni vedela, kaj bi na to odgovorila. Naklonila je glavo ter strmo pred-se gledala. Tine se jej približa in jo za roko prime, čemur ni nasprotovala. Potem jej je privzdignil glavo, da ga je morala v obraz pogledati.

„Micika“, reče Tine, „jaz vem, kaj si tako čemerna. Ti še vedno misliš na Ladisa. On te je zapustil in je zdaj preveč šteman, da bi se zmenil za kmečko dekle. To si ti sama povedala. Mar hočeš zdaj zato celo svoje življenje žalovati? Jaz sem tudi pošten fant, te imam rad, tako rad, da me vedno v srce zaboli, kedar te vidim tako ubogo, zapuščeno. Micika, glej, vse kar imam, ti dam, ako obljubiš biti moja ženka.“

„Ti si priden fant, Tine“, odgovori ginjeno Micika. „Ko bi meni mogoče bilo na Ladisa pozabiti, želela bi tebe za moža, to ti prisezam. Pa na-nj ne morem zabiti. Zakaj bi toraj tebi lagala? Kako bi ti mogla reči: Tine, ja

ascendit in arva, si coelum atetit, si terra movit, si fames, si lues, statim Christianos ad leonem". Kristijanom so vse zlo nalagali na hrbitišča. In jaz bi rekel: Ko bi si kaki „mladi“ spahnil lažnjivi jezik, ko bi kaki „mladi“ zamladostlovenil možgane, ko bi se kaki „mladi“ dolenjca tako nalezeli, da bi obležal v kaki mlaki — kdo bi bil vsega tega kriv? Kdo drugi, kakor — pravna stranka!

(Konec prihodnjič.)

Avstrijsko cesarstvo.

Slovenske dežele. Iz Ljubljane, 28. jan. „Narod“ dolži v svoji 19. številki dr. Costo, da je znal s pogumno zavijačo ubiti predlog, po katerem naj deželni zbor deželnemu odboru naroči prepustiti 13 lož ob slovenskih predstavah slovenskemu dramatičnemu društvu. Zavijačnost, ktera očita „Narod“ dr. Costi, najdemo veliko bolj v omenjenem Narodovem listu. Gledališčine razmere imel je v zadnjem deželnem zboru pretresovati, poseben pododbor, v katerem je bil tudi dr. Zarnik. Ta odbor je glede slovenskega gledališča stavil dva predloga; 1. naj deželni zbor deželnemu odboru naroči 13 lož, ktere je deželni odbor najemniku nemškega gledališča prepustil kot podporo, ob slovenskih predstavah prepustiti slovenskemu dramatičnemu društvu; 2. naj se z ravnateljem nemškega gledališča dogovori, da bi bile, **ako je mogoče**, slovenske predstave, namesto štiri, šest večerov na mesec. Ko je prišla reč pred deželni zbor, nasvetoval je dr. Costa, naj se besede, **ako je mogoče**, pristavijo tudi k prvemu predlogu, da bi deželni odbor ne prišel v nikakoršno zadrego, ako bi izvršitev tega predloga bila nemogoča, kar je tudi obveljalo. Vse drugo, kar Narod o ti reči kvasi in blede, je hudobna zavijača. — Konfesionalne postave so Narodu prav po volji; po njegovem mnenju ne tirjajo ničesar, kar bi v drugih državah že davno vvedeno ne bilo, ali pa se skoro samo ob sebi razumljivo zdelo. Po ti logiki Narodovi krivica neha biti krivica, da se le ne godi samo pri nas, ampak še v drugih deželah. — Iz Celja se je pred nekaj dnevi telegrafiralo, da so mladoslovenski državni poslanci obljubili v konfesionalnih postavah brezozirno glasovati z nemškimi liberalci.

Dunaj. Iz okolišine, da v državnem zboru 21. t. m. ni Herbstov, ampak Koppov

klub zahteval, naj se voli „konfesionalni“ odbor, ki naj bi začel „mašiti luknje“ z verskimi postavami, sme se sklepati, da so Herbstovemu klubu za zdaj postave zadosti, ktere je predložila vlada. Ravno to trdi tudi „N. fr. P.“, ki med drugim tako-le beseduje: „Če ne jemljemo ozira na to, da predloženi načrti ničesar ne govore o vpeljavi obligatoričnega civilnega zakona, smemo biti popolnoma zadovoljni z njimi, a le pod tem pogojem, da se pravi zapopadek predloženih določil tudi v pravem pomenu razumeva. Radi pripoznavamo, da ima država upati važnih pravic od teh štirih na črtov in da imajo le-ti več v sebi, kakor smo sploh od konfesionalnih predlogov pričakovali. Ali se to ne glasi ravno tako, kakor da bi „N. fr. P.“ naravnost pisala: Konfesionalne postave so veliko ostreje, kakor smo si jih mi domišljevali?

Po predsednikovem predlogu je izrekla zbornica obžalovanje nad Helferstorffer-jevim odstopom. To obžalovanje je pač opravičeno, kajti gospodom liberalcem je z g. opatom splavalo po vodi, da bi bili iz Helferstorffer-jevih ust znabiti čuli potrdilo konfesionalnih postav.

— Z Dunaja 24. jan. Lepi predlogi so se prinesli v državni zbor! Živi cerkveni organizem hočejo razdreti in namesto njega vpeljati mrtev mehanizem, v katerem naj bi se vse tako gibalo in sukalo, kakor bo dopadlo vsemogočni državi, ali bolje prav, ljudem, kteri v svoji slepoti menijo, da so oni vir vsega prava, da pred njimi se v nič zgubi božje, natorno in davno pripoznavo pravo. Sodnijska oblast se je škofom že davno vzela, postavno je dopuščeno, da se podpira se upor zoper škofo in sedaj se jim roke popolno zvežejo, iztrga se jim iz rok vlada in nadzorstvo škofije, dodeli se pa okrajnim in deželnim predstojnikom in v prvi vrsti ministru bogočastja; nič več se ne bo po cerkvenih postavah odločevala sposobnost in vrednost cerkvenih služabnikov — ampak po državnih; naj bo kdo še tako izvrsten v svoji službi, naj vstreza vsem cerkvenim zahtevam, — kadar se bo okrajnim in deželnim pašatom zljubilo, moral se bo predstaviti; škofje bodo morali biti ponižni sluge državnih uradnikov, za vsak korak, za vsako besedo si od njih dovoljenja prositi in ne cerkvene postave, marveč volja teh novih cerkvenih gospodov bo škofom v vodilo. Po teh postavah bodo škofje kar odveč, vsaj bodo škofijo in

duhovne nadzorovali, delili službe cerkvene, predstavljali duhovne, cenili njihovo vrednost, vodili, dovoljevali in prepovedovali božjo službo državni vradniki! Pa poglejmo stvar še bolj natanko!

Za cerkvene službe in fare se zahteva čist značaj v državnem oziru. Za Nerona bi bil po tej postavi za cerkveno službo sposoben oni, ki je padel na kolena pred malike, ter njim kadilo zažigal. V času Konstancija Julijana, Zenona, v času kipoborskih cesarjev bi bil oni najbolj zmožen katoliško cerkev vladati, kteri je drzno tajil njene nauke, kteri je poslušal vsemogočne vladarje in njihovo besedo oznanjeval, božjo pa zametaval. V francoski revuluciji bi bili oni posebno dobri, kteri so pokorni državnim postavam tajili boga in z državniki molili golo boginjo pameti; in sedaj? Sedaj bodo tisti državno čisti, kteri bodo tajili oblast cerkveno, kteri se bodo odtrgali od Rima, od škofov, kteri bodo prodali cerkev, pa se do tal pripognili in pripogibovali ukazom prišlim od mogočnega državnega ministra. Da, da, cerkveni izdajalci, ti bodo edino sposobni za cerkvene službe.

Kjer nimajo patroni pravice, za dotične fare ali službe škofom cerkvene osebe priporočiti in morejo tedaj škofje prosto voliti, tu morajo namenjeno osebo vladi naznaniti in 30 dni ponižno čakati, da jim deželna oblast milostivo dovoli ali pa odreče potrditev. Se ve, 30 dni, da bodo med tem vsi vohuni izbrano osebo ogledali, od vseh strani jo obsodili, ima li kak državni madežek na sebi, n. pr. če svari pred civilnim zakonom, če brani pravice škofov, ako svari pred ločitvijo šole od cerkve, ali pa če morda še clo pri volitvah agitira za katoliške poslance in oznanuje, da se cerkev tlači, da se njene pravice kratijo, da se je Bog tako rekoč odstavil in se na njegovo mesto posadila vsemogočna država, — vtelesena v peščici brezvernih mogočnih poslancev, služabnikov prostomavtarskih. O, če se kak tak madež na odločeni osebi dobi, proč z njo, tu se bo škofu zapovedalo drugo osebo izbrati, ktera bo brez vseh teh madežev.

Če se bodo pa taki grozni madeži našli na osebi, ktera ima že cerkveno službo, alo, brž jo bo moral škof odstaviti in prestaviti! Za Boga, kaj se vendar s temi postavami nameruje? Razdor cerkve. Duhovni naj bi bili slepi državni vradniki, in sicer tiste države,

sem tvoja; to bi bila hinavščina. Ne, tega ne morem, ker sem tudi pošteno in zvesto dekle. Zatoraj ti pravim: Pusti me! prosim te, pojdi proč od mene!“

Micika se je proč obrnila in iztrgala svojo roko iz Tinetove. Šla je v drugo sobo in zaprla vrata za seboj. Tine je stal še en čas kakor okamenel. Potem ga je spreletel mrzel pot; popravil si je klobuk in urno odšel iz hiše.

X.

Tine je šel spet nevedé kam proti plesišču. Ondi je zagledal lepo kočijo z dvema čilima konjičema. Fant, ki je zraven zijala prodajal, pravi: „Gospod Ladis pa se vozijo kakor kakošni grof“. To je Tine slišal. Ladis je tedaj tukaj, in to je njegova kočija! In res, v vrtu za plesiščem je sedel g. Ladis in gosposodičina Emilija zraven njega. Oblečena je bila Milka v modro obleko z majhnim klobukom na glavi, izpod ktere ga so njeni črni kodri vihrali kakor valovi. Tudi teta Hildegarda je bila ondi in je kavo pila. Od vsih strani so jih ljudje gledali in dekleta še plesat niso hotele iti, ker se niso mogle nagledati te družbe. Ladis ni bil nič več kmetu podoben. Oblečen

je bil čisto po mestni šegi; celó rokavice je nosil in na glavi visok črn klobuk. V celem njegovem obnašanju ni bilo ničesa opaziti, kar bi na kmečki rod opominjalo in kar nektere tako smešne dela, kedar se hočejo prav gosposki obnašati. Govoril je, se vé da, vedno nemški, pa tako gladko, da se je težko poznalo, da to ni njegov prirojen, ampak le privajen jezik, zdelo se je, da je Ladis nalašč današnji sejmov dan izbral, po toliki odročnosti se celi občini pokazati; pozornost je vzbudil res veliko.

Ščasoma so se pridružili g. Ladisu tudi učitelj, zdravnik in nektéri imenitniših vaščanov. Vsi so pozdravljali Ladisa s posebno prijaznostjo. On pa je z vsakim nekoliko govoril, pa rekel bi, skoro s tako priljudnostjo, kakor kak potujoč mogotec.

Ko je muzika valcer zaigrala, se je tudi on enkrat z Milko zavrtil, potem pa se je začel domu odpravljati. Stara teta je že na vozu sedela in Emilija je ravno mislila na voz stopiti, kar Breznikov Tine k Ladisu pristopi in ga prav po domače na ramo potrka.

„Ladis, rad bi s teboj nekaj govoril.“

„Ladis? Tako?“ odgovori nagovorjeni. „Sva

morda skupaj pasla, da se drznete s tako prijaznostjo me nagovoriti?“

Te besede so Tineta globoko zbudile. Ni vedel naenkrat kaj povedati. Ko pa malo pomisli, reče: „No, kako pa naj nekdanjega tovariša nagovorim?“

„Kaj, tovariša?“ In na Ladisovem obrazu je igralo zaničevanje in posmeh.

Ponudil je Emiliji roko in jo vzdignil na voz, ter sam skočil na-nj.

Ladis je sam kčiral in ravno je hotel konje pognati, kar spet Tine zakriči: „Stoj, jaz moram temu ošabnemu, trdosrčnemu človeku od Lipovčeve Micike pozdrav izročiti.“ Same jeze je bil ves blede in ni znal, kaj bi počel. Hotel je že Ladisove konje za uzdo prijeti, ko Ladis iz voza zakriči: „Odpravite vendar tega pijanca. On me žali, čeravno jaz njemu nisem ničesar storil!“

V tem trenutku so nektéri fantje Tineta prijeli in ga držali, dokler se ni Ladis odpeljal. Tine pa je klel in za njim kričal, kakor bi bil besen.

(Dalje prih.)

ktero po svoje vredujejo najhujši nasprotniki cerkveni, katerim je Kristus k večjemu Nazarejski modrijan, katerim je osliček, voliček ljubi bratec, denar, trebuh in čast edini bog! Kam pridemo, če bodo taki gospodovali nad cerkvenimi osebami! Byzantinski cesarji so si vsvarili tako pokorno duhovstvo, in ti so sramota cerkvi, cesarjeva volja jim je bila postava. V zboru konstantinopelskem l. 754 so obsodili rabo podob; leta 809 so izrekli, da cesar ni podvržen božjim postavam, da je Konstantinu bilo dopuščeno pravo ženo zavreči in drugo vzeti, da, prignali so prav do razkolništva. Ali pa pogledjmo državne duhovne Henrika IV.! On je oddajal službe, a ni gledal na lastnosti cerkvene, marveč, kdo več plača, kdor se mu bolj prilizuje, in od tod propad cerkev, propad dobrih нрав, od tod nič vredno, nevedno, podkupljivo in nesramno duhovstvo, ktero se je upiralo zoper papeža, zoper cerkvene postave, služilo pa razbrzdanemu cesarju in njegovemu nepostavnemu papežu. Ali ni tako cerkve razdiralo vselej duhovništvo, kadarkoli se je državnikom uklanjalo? Je li treba navesti še več dokazov zgodovinskih? Je li treba še omenjati Galikancev, Jožefinistov? Da, da, razdor cerkve je namen tem postavam — počasi nas odtrgati od Rima, počasi nas vpeljati v naročje prostomavtarjev, to nameravajo ti novi zakristani, veliki in mali škofje.

Tudi božjo službo bodo oni vrejevali, dovoljevali ali prepevedovali. Proč s procesijami, proč z očitnimi slovesnostmi, ker to bi utegnili kacega juda ali brezverca žaliti! Nazadnje naj nam še cerkve poderejo in sploh vse katoliško življenje prepovejo, vsaj tudi to drugoverce v srcu bode. Kako daleč bi utegnili iti, kaže se iz sledeče dogodbe, ktero je te dni nek spodnje-avstrijski šolnik pravil. V šolo pride liberalni šolski nadzornik. „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ mu zadoni na uho iz ust nedolžnih otročičev. Ta pozdrav gospoda v srce zbode, brž hoče otroke nekoliko bolj podučiti o sedanjem duhu, kateri Boga ne pozna in se tako vsega božjega boji. „Ne tako, pravi tako nikar več ne pozdravljajte, ker, če bi tako pozdravili kacega juda ali nevernika, močno bi ga razžalili, od sedaj za naprej recite le: dober dan!“ Ta nauk dá, da bi ga otroci ne pozabili, popraša jih po dokončani uri: „No, kako me bote pozdravili, ko se k vam pridem?“ „Dober dan!“ mu odgovore. „Zakaj?“ vpraša. „Zato, ker ste jud“, oglasi se eno dete. „No, ne tako, ne tako, to nisem!“ „Jaz vem, jaz vem!“ pomoli drugo otroče svojo ročico: „zato, ker ste nevernik!“ Tako tedaj hočejo tudi s tem nadzorstvom nad službo božjo le prilike iskati, kakor mogoče jo omejiti.

Vse se pa dela v imenu prostosti vesti in v tem imenu vriska liberalno časništvo. Kaj, ali mi pa nimamo vesti? Ali naša vest se pa sme tlačiti? Ali katoličani nismo Avstrijanci? Ne plačujemo davkov? Ali ne prelivajo katoliški sinovi svoje krvi za cesarstvo? Smo li vaši sužnji, da delate z nami, z našimi pravicami, z našo vestjo tako brezozirno? O, ne, judje, neverniki, liberalci, ne smejo se žaliti — a žaliti se smejo katoličani, žaliti v časnikih, žaliti v zbornicah, žaliti s krivičnimi postavami! Kje je prostost hvalisana? Da, obetati in dati, oboje je preveč; obetati, v djanju pa ravno nasproti delati, to je liberalizmu natorno, zato zasluži po vsi pravici ime lažiliberalizem. Pa, naj bo! naši bratje v Švici in na Pruskem trpe raji, kakor bi pa cerkev državi prodali in sledili Reinkensu in Bismarku; naj bo! vsaj tudi Pij IX. trpé in so nam v lep izgled, zakaj bi nekoliko ne trpeli tudi

mi — vsaj vemo, daje cerkev vojskovalna in da vojskovanje še vedno zmaga. Še veljajo besede Hilarijeve: To je cerkvi lastno: kadar se preganja, cvete; kadar se tlači, raste; kadar se zaničuje, napreduje; najbolj trdno stoji, kadar je dozdevno premagana.

Ogrska. Zbornici poslancev je Bela Perczel padeložil neko pismo, v katerem opravični odbor izhodne železnice dokazuje, da se je zbornica pri ti železnici prenačilila in da se je za izdelavo izdalo 1,820.000 gld. več, kakor je bilo preračunljeno.

— Zbornica je na prošnjo državnega pravdnika sklenila pripustiti sodnijsko preiskavo proti poslancu Babesu, „zavoljo nekega članka v Albini. Hrvaški poslanec Tombor je predlagal, naj se to zgodi tudi z vrednikom „Pest. Reform“, ki vedno hujska zoper spravo med Ogrsko in Hrvaško. Pa ta predlog ni obveljal.

Hrvaška. Vradni list od 26. t. m. naznanja, da so cesar odpustili iz službe vsih osem velikih županov.

Vnanje države.

Pruska. 5. februarja se tedaj v Berlinu prične nemški državni zbor. Do tistihmal mora se še izvršiti okoli 40 dopolnilnih volitev, in volitve v novo pridobljeni državni deželi (Reichsland). Izid teh volitev bo bistveno odločil značaj državne zbornice. Zanimivo znamenje je, da liberalizem z veliko skrbjo pričakuje volitevnega rezultata. Šteje in šteje glasove svojih privržencev, ker dobro čuti, da je njegova moč v državnem in deželnem zboru samo numerična. Kako omedlevičast bi pa bil, ko bi bil v manjšini!

— Bismark se je neki tudi pri Belgijski vladi pritožil zaradi katoliških duhovnov in katoliških listov. Če bo struno bolj napenjal, pred bo počila.

Bavarska. V Zbornici so 26. t. m. pretresovali potrebnščino za kraljevo hišo in za vnanje reči. Odbor je 11000 gld. manj nastavlil, kakor se je zahtevalo. Poslanec Herz je pri ti priliki stavil predlog, naj se odpravijo poslanci pri vsih vnanjih državah, razuu nemških. Freitag pa je bil za to, da se obdrži tudi poslanec na Dunaji. Pri glasovanju pa sta padla oba ta predloga s 65 glasovi proti 58.

Badenska. Zbornica je dovolila nadškofove dohodke dovoliti le za l. 1874, in še tih ne izplačati, če bi se stolni kapitel branil sestaviti imenik tistih, iz katerih naj bi se nadškof vzel. Državni minister je rekel, da je stolni kapitel obljubil sestaviti ta imenik.

Španjska. Alfonzisti so v Madridu zelo delavni, in časopisi te stranke kar naravnost proglašajo svoje nade. Sicer so pa vse stranke in njih kolovodji, ki so pod Izabelo od l. 1853 sem bili na krmilu, gledali le na lastni dobiček in kraljevo ime bilo je le ščit, ki je zakrival lastno sramoto. Najbrže bo tudi zdaj moral nezreli mladeneč Alfons svoje ime posoditi, da bi pomogel kovarstvu. Vlada je v Madridu zaprla že tri alfonzistične družbe.

Ruska. Poroka edinburškega vojvoda z veliko kneginjo Marijo Aleksandrovno se je najpred vršila po grškem, potem pa po anglikanskem obredu. Po končani cerkveni slovesnosti, ki je od ene do štirih trajala, se je 101krat s topovi ustrelilo. Obed je bil o petih v Nikolajevi dvorani. Pri zdravici na cara in carico se je 51krat, pri oni na kraljico Viktorijo in novozaročenca 31krat, pri oni na visoke gostove, duhovništvo in zveste podložnike tudi 31krat ustrelilo. Ob devetih zvečer

začela se je prekrasna razsvitljeva mesta. Vse ceste so bile natlačene ljudi in na vseh trgih in razpotjih so bile vojaške godbe razpostavljene. Gorko in jasno vreme pospeševalo je slovesnost. Dnevne slovesnosti sklenil je v zimski palači sijajen bal. Novo zaročenca se podasta za tri dni v Carsko selo.

Srbska. Narodne skupščina je sprejela budget za l. 1874. Dohodkov bo 34,355.000, stroškov pa 36,180.671 pijastrov. Primanjkovalo bo tedaj 1,835.671 pijastrov, kateri se bodo plačali s poprejšno gotovino. V budgetu je tudi plača posebnega srbskega zastopnika na Dunaju.

Angleška. Enakopravnost angleških katoličanov s protestantovskimi državljani in odstranjenje irske državne cerkve bilo je bistveno delo angleških liberalcev; pa ne sme se misliti, da so to storili iz ljubavi do cerkve ali do pravice. Na to niso mislili; hoteli so marveč škodovati tisti cerkvi, ki je bila v deželi najmogočnejša, t. j. anglikanski, in samo iz tega vzroka so tirjali za drugovernike enako državljansko pravico. Niso tedaj hoteli pospešavati vere in svobode cerkvene, ampak le nevero in propad cerkvenega redü. Zato pa je Gladstone, komaj ko je bila odpravljena irska državna cerkev, hotel precej prestrojiti šole v konfesijonslozne, in ker se sedaj katoliška cerkev na Angleškem vtrjuje in razcveta, zato opravičuje Lord Russel Bismarkovo cerkveno politiko. Tista stranka, ki je pred 40 leti dosegla emancipacijo katoličanov, bo sedaj po aečini glasovala zoper cerkveno svobodo katoličanov.

Enake dogodke najdemo na Pruskem in sploh na Nemškem. Liberalci, ki so l. 1848—50 glasovali za svobodo cerkve, storili so to, da bi jo od države ločili, nadejaje se s tem jo vničiti. Ker se to ni zgodilo, dalejo zdaj nasprotno in hoté cerkev državi podvreči. Za svobodo cerkve ne bo nikdar nihče odkritosrčno glasoval, kateri je ne pozna in ne ljubi. Ona pozna le sluge ali pa sovražnike; mrzla pravičnost ali malomarnost njej nasproti se ne dá misliti.

Iz državnega zbora.

Trinajsta seja. 26. jan. Minister pravoslovja predloži načrt postave o komanditnih društvih na delnice in o delniških društvih.

Prva točka dnevnega reda je prvo branje vladne predloge o poštni pogodbi med Avstrijo in Rusijo; po predlogu poslanca Pergerja se izroči ta predlog budgetnemu odseku v pretres.

Verske predloge se izroče po nasvetu tistega poslanca odseku 24 udov, načrt postave zaradi dovoljenja davka prostih let za ona dela, ki bi se v letih 1874, 1875 in 1876 na novo zidalo, pre- ali prizidalo, pa budgetnemu odseku. Steudelnov predlog o reformi davka za vžitnine, kterege sam vtemelji in hoče izročiti odseku 9 udov, se po daljšem razgovoru izroči tudi budgetnemu odseku.

Poslanec dr. Kopp vtemeljuje svoj nasvet za volitev verskega odseka, ki bi imel še obširneje postave za rešitev verskih vprašanj izdelati. Vladne predloge so se izročile stalnemu odseku, ki pa ima pretresati le štiri vladine predloge. Naročiti pa se jim mora, da se posvetujejo tudi o drugih potrebnih postavah, ker so s predloženimi izpolnjene le one luknje, ki so se naredile po odpravljenji konkordata.

Dr. Kopp govori dalje o tem, da vladine predloge ne zadostujejo po vsem; treba je po-

stave zaradi zakona, in da se imajo vpeljati civilni stanovni registri. V predlogi je postava zoper zlorabo duhovske oblasti, postava o uredjenju razmer staro-katoliške cerkve, slednjič nasvet o izobraženju kandidatov duhovskega stanu. Vse to pa zahteva, da odseku ne smejo zadostiti le vladine predloge, temveč da po navedenem načinu dalje zida. On nasvetuje zato še poseben odsek, ker prej, ko se je sestavil odsek za pretres vladinih predlogov, se še ni vedelo, da bo vlada te predloge izročila; temu novemu odseku bila bi potem naloga pretresati vse, kar je govornik omenil. Po obširni debati pade dr. Koppov nasvet in sprejme se predlog dr. Pergerja, da ni treba še drugega verskega odseka. Glasuje se ustmeno.

Predlog poslanca Steudelnja, da bi se posvetovanje korupcijskega odseka javno vršilo, se zavrže.

Poslanec baron Tinti s tovariši interpeluje finančnega ministra, kako se bo izvrševala postava od 18. dec. 1873, ki se tiče posojila 80 milijonov; minister obljubi odgovor v prihodnji seji.

Domače stvari.

(Šole) se imajo po sklepu in poročilu ljubljanskega mestnega zdravstvenega sveta zdaj vendar-le začeti 3. februarja. Ker kože ne postajajo huje, se je za gotovo nadjati, da bo deželna vlada oziroma na oni sklep zaukazala, da se šole zopet prično omenjeni dan.

(Mestna sanitetna komisija) je med drugim sklenila sledeče: 1. Naprositi vse zdravnike ljubljanske, da povedo, kolikim bolnikom, s katerimi imajo opraviti, so bile kože stavljene in kolikim ne; 2. vse šolske sobe dezinficirati; 3. deželni vladi nasvetovati, da se počitnice potegnejo do 3. februarja; 4. vojno poveljstvo prositi, da umrle vojaške precej preneso v mrtvašnico k sv. Krištofu. — Razvidno je, koliko si da mestni zdravniški svet opravi, da bi ljudje zvedeli za njegovo ekzistencijo. Če kje kdo za kozami umrje, pridejo od njega poslani ljudje, nakade sobe, da prav po peklenko smrdi in pobero posteljsko in vso drugo obleko bolnikovo, katero v posebnem kraju čistijo in pero, da bi se zabranilo okuženje. Kje pa se to godi? Mar daleč doli pod mestom, da Ljubljana odnese nesnago? Kaj še! Naši modrijani so za to odločili kraj nad Trnovem, menda zato, da vsa nemarnost po Gradašici in Ljubljani priplava nazaj v mesto in ljudem, ki Ljubljano rabijo za kuho, daje boljši okus! Pa sanitetna komisija ne vidi nobene nevarnosti; da bi pa mrljice pošteno spravljali iz mesta in jih ne vlačili, kakor mrhovino, tega iz strahu pred okuženjem ne pripušča! — Glede šol bodo bržkone tako modro učinili, kakor unidan in zadnji dan oklicali začetek šol po „Laibacherici“ in „Sl. Narodu“, menda za to, ker sta oba ta lista po deželi tako jako razširjena. Bi li ne bilo želeži, da bi vlada to storila vsaj teden pred časom in ta oklic poslala tudi „Slovenca“, „Novicam“ in „Danici“, katerih vsak je bolj razširjen kakor vradna Laibacherica ali Narod?

(Deželna komisija za povzdigo konjereje na Kranjskem) je — kakor pišejo „Novice“ — v zadnji seji sklenila, c. k. ministerstvu kmetijstva predlagati, da se letos konjske premije delijo meseca septembra (kimovca) v 8 krajih, namreč v Cerknici, Ribnici, Št. Jerneji na Dolenskem (prvikrat), Mokronogu, v Ljubljani, Kranji, Radolci in v Bohinski Bistrici (prvikrat). Za razdelitev je namenjenih 385 cekinov in poleg njih 120 srebrnih medalij. Štacijoni za cesarske žebce so to leto: v Selu

pod Ljubljano (s 4 žebci), na Vrhniki, v Ribnici, Kočevjem, spodnji Brezovici, Rakovniku, Zvuru, Postojni, Trojani — povsod po 3 žebci — in v Grmu 1 žebec. Nov štacion se letos zavoljo pomanjkanja žebcev ni mogel nikjer narediti.

(Č. g. Anton Gros), semeniški podvodja, gre prihodnji teden v Ameriko, kjer bode stopil v Benediktinski samostan v St. Vincencu. Za škofijo je to velika škoda.

(Državni poslanec g. Dežman) je vzel odpust za tri tedne, ker zavoljo mnovega posla kot ljubljanski župan nima časa sedeti na Dunaji. Dasiravno mi ne pogrešamo g. Dežmana v državnem zboru — kajti če ga ni tam, je eden naših nasprotnikov manj — se nam vendar čudno zdi, zakaj se je toliko trudil, da je bil voljen, in ni prepustil sedeža kakemu narodnjaku, kateri bi imel tudi čas zastopati svoje volilce na Dunaji.

(„Vodnikovo besedo“) napravi, kakor vsako leto, čitalnica ljubljanska 2. februarja in razpošilja ravno zdaj vabila. Program besedi: 1. Lehner — Overtura „štiri človeške dōbe.“ Svira c. k. vojaška godba. — 2. Prolog v spomin Vodnika. Govori gospodična Podkrajšekova. — 3. Balfe — Balada iz opere „Ciganke“ pesem za bas. Poje gospod Chlumetzky. — 4. Jelen — „Slovenski domorodci“, veliki zbor. Poje moški zbor čitalnice. — 5. Schubert — Adagio. Igrajo štiri člani vojaške godbe. — 6. a) Staroslovanska pesem. Liebe — b) „Na zvidenje.“ Pesem za bas. Poje gospod Chlumetzky. — 7. Zajir — „Iztočna zora.“ Velika kantata za bassolo in moški zbor s spremljevanjem orkestra. Samospeve poje gospod Chlumetzky. — Vse muzikalne točke se ta večer prvokrat igrajo v čitalnici. Gospod Chlumetzky iz posebne prijaznosti sodeluje. Gosp. kapelnik Šantel vodi glasbene oddelke. — Odbor čitalnice vladno vabi vse čestite ude tukajšnje in vnanje v to veselico z dostavkom, da smejo pripeljati tudi svoje prijatelje in znance. — Ker pa je po večletni navadi dohodek te izredne veselice namenjen muzikalnim potrebščinam čitalničnim, zato je — brez omejenja rodoljubne radodarnosti — vstopnina določena za ude: gospode po 1 gld., za gospé in gospodične po 50 kr. — za vsacega gosta, ki ni ud, 1 gld. — Vstopnice se dobivajo pred večerom veseljenim v štacuni gospoda Anton Jentelna v špitalskih ulicah, — zvečer 2. svečana pa pri kasi. — Začetek ob 7. uri zvečer. — Po besedi je veliki ples.

(Veliki letošnji somen) o sv. Pavlu v Ljubljani ni bil nič kaj prida za kramarje in trgovce z blagom, ker je manjkalo kupcev; vidi se, da ni denarja v deželi. Le živine se je prignalo toliko, da je najstareji ljudje ne pomnijo že davno toliko. Vkljub temu je bila grozno draga, srednje krave so se stavile po 150, nektare celó po 202 gld. Kupca ni bilo razen nekterih Lahov, ki so konje kupovali.

(Sneg) je padel včeraj, toda le tenak, prvokrat letošnje zimo po Ljubljani in okolici, hribi se lesketajo v belem krilu. Po planjavi ga je pa hitro solnce pregnalo.

Razne novice.

— Narodna čitalnica kamniška napravi v Vodnikov spomin 1. dan svečana „Besedo“ s sledečim programom. I. „Vodnikov venec“, ženski in moški zbor z gosli in glasovirom od A. Förster-a. II. „Danica“, poje moški zbor, od B. Ipavic-a. III. „Zora“, samospev, spremljevan na glasoviru od Fr. Ozbič-a. IV. „Krojač Fips“, burka s petjem v 1 dejanji. V. Ples.

K tej „Besedi“ je dovoljeno udom vpeljati tudi sposobnih neudov. Začetek ob 7 uri zvečer. K obilni udeležbi vabi

Odbor.

— Iz Središča se nam 27. t. m. piše: Od novega leta sem razsajajo pri nas jako močno kozé, pri nas bobinke imenovane. Že več jih je za njimi pomrlo. Vsled ukaza okrajnega zdravnika se je danes tudi šola za 14 dni zaprla. Bog daj, da bi kaj pomagalo!

— G. A. Kupljen, notar v Il. Bistrici, je prestavljen za notarja v Črnomelji.

— Opravilni odbor južne železnice je sklenil, da dobé njeni vradniki že po 35letni službi, namesto dosedanje 40letne, popolno penzijo.

Listnica vredništva.

G. Z.! S popularno kritiko verskih postav bo nam in še marsikomu jako vstreženo.

Opisano:

Služba oficijala pri deželnem računovodstvu v Ljubljani, z letno plačo 600 gld. in s petletnicami po 50 gld.;

služba ingrosista pri deželnem računovodstvu v Ljubljani, z letno plačo 500 gld. in s petletnicami po 50 gld.;

dve službi kancelijskih asistentov z letno plačo po 500 gld. in s petletnicami po 50 gld.

Oglasiti se je do 9. februarja pri deželnem odboru v Ljubljani.

Umrli so:

21. jan. Ana Kastelic, kuharica, 43 l., za kozami.

22. jan. Andrej Zmrzlikar, berač, 62 l., za slabostjo. — Milan Regali, miz. otrok, 2 mes., za božjastjo. — Lorenc Žabec, mesar, 40 l., za kozami. — Prmaž Osredkar, delavec, 60 l., za kozami. — Jožefa Müller, zeljarica, 57 l., za spridenjem životnega droba. — Gregor Burger, inst. ubožec, 88 l., za razlivom v pljuča. — Marija Danič, čuvaj. žena, 62 l., za pljučno sušico.

23. jan. Karolina Prestl, hišna, 22 l., za vročinsko boleznijo. — Terezija Koželj, zasebnica, 54 l., za mrtvoudom.

24. jan. Neža Črnč, krojaški otrok, 5 l., za božjastjo.

25. jan. Martin Srebotnjak, jetnik, 70 l., za oslabiljenjem.

Telegrafične denarne cene

28. januarja.

Papirna renta 69.65. — Srebrna renta 74.65. — 1860letno državno posojilo 106.50. — Bankine akcije 990 — Kreditne akcije 242.75. — London 113.30. — Srebro 107.50. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 9.04.

Denarstvene cene.

27. januarja.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.70	69.80
5% renta v srebru	74.80	74.90
Srečke (lozi) 1854. l.	99.05	100.50
" " 1860. l., cel.	107.—	107.50
" " 1860. l., pol.	116.—	116.50
Premijski listi 1864. l.	142.75	143.25
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	85.—	89.—
Ogerske po 5%	76.50	77.—
Hrvaške in slavonske po 5%	76.50	77.—
Sedmogradske po 5%	74.75	75.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	989	990
Unionske banke	136.50	137.—
Kreditne akcije	241.25	241.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	930.—	940.—
Anglo-avstr. banke	163.—	163.50
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	173.50	174.50
Tržaške " 100 " k. d.	—	117.—
" " 50 " " "	—	53.—
Budenske " 40 gld. a. v.	23.50	24.—
Salmove " 40 " " "	34.—	35.—
Palfi-jeve " 40 " " "	—	22.—
Clary-jevo " 40 " " "	31.50	32.—
St. Genois " 40 " " "	22.50	21.50
Windischgrätz-ove " 20 " " "	20.50	21.50
Waldstein-ove " 40 " " "	21.—	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.36	5.37
Napoleonsd'or	9.04	9.05—
Srebro	107.70	107.90

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.